

Žyгимantui Vaičiūnui
Lietuvos Respublikos Energetikos ministrui
Laikusiai einančiam Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijos
ministro pareigas

2020-03-23 Nr. 200323-01

PASIŪLYMAI
DĖL PRIEMONIŲ, GALINČIŲ PADĖTI SUMAŽINTI NEIGIAMUS PADARINIUS VERSLUI
DĖL COVID-19 VIRUSO PASEKMIŲ

Lietuvos aprangos ir tekstilės sektorius, kuriame dirba virš 27 000 žmonių – eksportuojantis pramonės sektorius, užsienio rinkose parduodantis virš 80 proc. savo produkcijos. Tuo pačiu tai globalios vertės grandinėje veikianti pramonės šaka, absoliučią daugumą gamybos žaliavų ir medžiagų importuojanti iš ES ir trečiųjų šalių. Pagrindinių ES laisvių esminis suvaržymas neigiamai įtakoja įmonių veiklą, kuri yra tiesiogiai priklausoma nuo užsienio (ES šalių) pirkėjų ir žaliavų tiekėjų, kurie pasaulinės pandemijos metu stabdo medžiagų tiekimą, atšaukia užsakymus, stabdo atsiskaitymus. Dėl to įmonės susiduria su apyvartinių lėšų trūkumu ne tik žaliavoms pirkti, bet ir atlyginimams sumokėti, neturi lėšų ir prastovos atveju darbdavio dengiamai daliai apmokėti.

Atsižvelgiant į aukščiau įvardintas priežastis bei į tai, kad dėl COVID-19 susidariusios situacijos įmonės gali būti pripažįstamos kaip patiriančios sunkumų ir gauti valstybės paramą, prašome:

1. Prastovos atveju ekstremalios situacijos metu darbo užmokesčio (DU) kompensaciją mokėti visoms aprangos ir tekstilės sektoriaus įmonėms pagal antrąjį subsidijų dydį (t. y. 90 proc.), nes šis sektorius, nors ir nėra įtrauktas į veiklos rūšių, kurioms nustatyti Vyriausybės apribojimai ekstremalios situacijos arba karantino metu, vis dėlto, kaip globalios ekonomikos dalis, dažnai yra priverstas stabdyti ar ženkliai riboti savo veiklą dėl sutrikusių užsienio klientų atsiskaitymų už produkciją bei stringančio žaliavų tiekimo. Virš 80 proc. šios pramonės šakos darbuotojų - moterys, kurios šios pandemijos metu turi prižiūrėti vaikus, arba yra vyresnio amžiaus ir šiuo metu negali dirbti, o darbas iš namų gamybos įmonėje nėra įmanomas.
2. Suteikti Lietuvos aprangos ir tekstilės sektoriaus įmonėms galimybę atidėti visų rūšių mokesčius įsipareigojimus LR valstybinėms institucijoms (VMI, Sodra, kitos institucijos) ne tik karantino laikotarpiui, bet ir jam pasibaigus nuo 6 mėn. iki 12 mėn., taip padedant įmonėms

sugrįžti į normalų darbo režimą ir susibalansuoti pinigų srautus. Tai jau daroma kaimyninėse ES šalyse, kai kuriose iš jų mokesčių atostogos numatytos iki 3 metų.

3. Suteikti galimybę nukelti mokesčių už komunalines paslaugas (elektrą, dujas, vandenį) mokėjimo terminus.
4. Skatinti finansų institucijas aktyviai įsitraukti išlaikant ekonominį šalies stabilumą, užtikrinant sąlygas, kad komerciniai bankai atidėtų paskolų grąžinimą verslo klientams bent 6 mėnesiams. Tai gali būti įgyvendinama mažinant reikalavimus bankams dėl atidėjimų ir panaikinant vadinamąjį anticiklinį kapitalo rezervo reikalavimą bei taikant kitas priemones.
5. Užtikrinti ne tik MVĮ, bet ir didelių įmonių, susiduriančių su apyvartinių lėšų trūkumu krizės laikotarpiu gyvybingumą, suteikiant joms specialias beprocentines lengvatines paskolas su Invegos/Vyriausybės garantija, atidedant paskolos grąžinimo terminą nuo 6 mėn. iki 2 metų priklausomai nuo šalies ir pasaulio ekonominės situacijos. Pvz., tokią priemonę jau taiko absoliuti dauguma ne tik ES, bet kitų pasaulio šalių (pvz. The Coronavirus Business Interruption Loan Scheme, taikoma Jungtinėje Karalystėje, per agentūrą „Enterprise Ireland“ pažeidžiamoms bet gyvybingoms kompanijoms ketinamos teikti specialios paskolos Airijoje ir t.t.).
6. Užtikrinti, kad viešieji pirkimai būtų orientuoti į Lietuvos gamintojus, tokiu būdu Lietuvos įmonėms bus užtikrintas veiklos tęstinumas, skatinamas vidaus rinkos atsigavimas.

Gyvename ypatingai sudėtingu ne tik Lietuvai, bet ir visai pasaulio visuomenei laikotarpiu ir tik ypatingos bei savalaikės pagalbos priemonės gali užtikrinti Lietuvos verslo gyvybingumą dabar, taip užtikrinant viso šalies ūkio gyvybingumą artimoje ateityje. Tikimės, kad į šiuos pasiūlymus atsižvelgsite ir artimiausiu metu priimsite tinkamus sprendimus.

Pagarbiai,

Prezidentas

Kęstutis Daukšys